

АНОТАЦІЯ
навчальної дисципліни

«Соціальна підтримка осіб похилого віку»

(ВИБІРКОВА ДИСЦИПЛІНА)

Опис дисципліни

Кількість кредитів – 3

Загальна кількість годин – 90 год.

Семестр – 7-й

Лекції – 28 год.

Практичні, семінарські – 28 год.

Самостійна робота – 34 год.

Вид підсумкового контролю – залік.

Керівник курсу: Мартіросян Леся Анаталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної освіти та соціальної роботи.

Анотація дисципліни: Дисципліна є *вибірковою* складовою навчального плану.

Дисципліна «Соціальна підтримка осіб похилого віку» призначена для здобувачів першого бакалаврського рівня денної та заочної форми навчання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: теорія та практика соціальної підтримки осіб похилого віку; форми, напрями, зміст соціальної роботи з даною категорією отримувачів послуг.

Метою курсу є формування професійних компетенцій здобувачів вищої освіти для роботи з людьми похилого віку і надання їм соціальних послуг.

Завдання курсу:

- сформувати знання про біосоціальні процеси старіння та старості; особливості похилого віку, характеристик процесу старіння (вихід на пенсію, розмір пенсій, працевлаштування людей пенсійного віку, житлові питання тощо); соціальні наслідки демографічних процесів, зумовлених старінням населення; особливості психосоматичних, матеріально-побутових, законодавчо-правових, соціокультурних та інших проблем людей похилого віку; дискусійні проблеми соціальної політики держави та пенсійного забезпечення; медико-соціальне обслуговування цієї групи клієнтів; деонтологічні питання у соціальній роботі з людьми похилого віку.

Інтегральна компетентність:

- ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності, процесу навчання, що передбачає проведення досліджень та

застосування певних теорій, методів соціальної роботи, соціально-психологічної реабілітації та науково-дослідної, науково-педагогічної діяльності характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людині громадянина в Україні.
- ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК5. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності:

- ФК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).
- ФК3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.
- ФК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.
- ФК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі, які опинилися в складних життєвих обставинах.
- ФК6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.
- ФК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.
- ФК10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

- ФК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.
- ФК13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проєктів і програм.
- ФК15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.
- ФК20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Зміст дисципліни:

- Тема 1. Основи геронтології.
- Тема 2. Старіння населення як соціально-демографічний процес.
- Тема 3. Теоретичні концепції старіння.
- Тема 4. Старість як віковий період життя людини.
- Тема 5. Особливості когнітивного та психосоціального розвитку у похилому віці.
- Тема 6. Медико-соціальні проблеми людей похилого та літнього віку.
- Тема 7. Головні кризи старості.
- Тема 8. Старість як період закінчення життєвого шляху людини .
- Тема 9. Форми та методи психосоціальної підтримки людей похилого віку.
- Тема 10. Психотерапевтична підтримка людей похилого та літнього віку.
- Тема 11. Соціальні та правові аспекти захисту людей похилого віку.
- Тема 12. Особливості соціальної роботи з людьми похилого віку у закладах закритого типу.
- Тема 13. Соціальна робота з людьми похилого віку у системі геріатричної допомоги.
- Тема 14. Особливості надання соціальних послуг людям похилого віку територіальними центрами соціального обслуговування.
- Тема 15. Соціальні послуги територіального центру людям похилого віку у сфері покращення якості їхнього життя.
- Тема 16. Етичні проблеми соціальної роботи з населенням старшого віку.

Рекомендована література

Базова

- 1) Агапова О. Старіти? Немає часу! Методичний посібник для освітньої роботи з людьми літнього віку – К.: ПП «Золоті ворота», 2014. – 120 с.
- 2) Голубенко Т.О. Основи патронажної роботи з людьми похилого віку: методичний посібник. К.: НПУ ім. Драгоманова, 2014. 174 с

- 3) Дзюба Т. М., Коваленко О. Г. Д Психологія дорослості з основами геронтопсихології. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т.М. Дзюба, О.Г. Коваленко; за ред. проф. В. Ф. Моргуна. – П., 2013. – 172 с.
- 4) Семигіна Т. Сучасна соціальна робота: навчальний посібник / Т. Семигіна – Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. – 275 с
- 5) Соціальна геронтологія: навч. посібник / Уклад.: Н. М. Коляда // Т. В. Коляда. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. – 84 с.
- 6) Соціальна геронтологія: навчальний посібник/Укл. І.В. Ковальчук. Чернівці. 2021 264 с.
- 7) Ушакова І.М. Геронтопсихологія: підручник / І.М. Ушакова. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 236 с.

Додаткова література:

- 8) Державний стандарт догляду вдома, затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 13.11.2013р. № 760. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1990-13#Text> (дата звернення 30.08.22)
- 9) Державний стандарт денного догляду, затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 30.07.2013 р. № 452. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1363-13#Text>(дата звернення 30.08.22)
- 10) Державний стандарт паліативного догляду, затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 29.01.2016 р. № 58). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0247-16#Text>(дата звернення 30.08.22)
- 11) Типове положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2020 р. №772. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-2020- %D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-2020-%D0%BF#Text)(дата звернення 30.08.22)
- 12) Деякі питання призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі: постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 859. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/859-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 30.08.22)
- 13) Методичні рекомендації щодо організації соціально-педагогічної послуги «Університет третього віку» у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг). Міністерство соціальної політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0326739-11#Text> (дата звернення 30.08.22)
- 14) Про затвердження Порядку утворення спеціалізованого будинку для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та інвалідів і надання житлових приміщень у такому будинку та типового положення про спеціалізований будинок для ветеранів війни та праці, громадян

похилого віку та інвалідів: постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.07 № 76. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/76-2007> (дата звернення 30.08.22)

15) Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України (поточна редакція від 1.01.2020 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#Text> (дата звернення 30.08.22)

16) Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення 30.08.22)

17) Декларація з проблем старіння. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_510 (дата звернення 30.08.22)

18) Мадридський міжнародний план дій з питань старіння. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT2322.html (дата звернення 30.08.22)

19) Принципи ООН стосовно людей похилого віку. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_314 (дата звернення 30.08.22)

20) Хартія Європейського союзу про основоположні права. URL: <https://ccl.org.ua/posts/2021/11/hartiya-osnovnyh-prav-yevropejskogo-soyuzu/> (дата звернення 30.08.22)

Інтернет-ресурси:

- 1) www.ebooktime.net.book.
- 2) www.nbu.gov.ua.
- 3) zakon.rada.gov.ua.